

En stærk læsekultur

Bøger til alle børn og unge

Børn og unges læsekultur er udfordret, og der tales i disse år om en decideret læsekrise. Vi er en koalition af organisationer og forskere med erfaring og indsigt i børn og unges kulturelle og faglige dannelse, og vi opfordrer til, at udviklingen vendes.

Vi skal have en politisk ambition om, at alle børn og unge skal have mulighed for at udvikle og deltage aktivt i en læsekultur. Det skal vi, fordi vi ved, at læsning:

- Er en grundforudsætning for læring og træner evnen til fordybelse og koncentration, som er afgørende i uddannelsessystemet og for chancelighed blandt børn og unge.
- Læsning giver børn et sprog og styrker evnen til kritisk tækning, som er vigtig i forhold til demokratisk deltagelse og dømmekraft i brugen af sociale medier.
- Læsning styrker børns identitetsdannelse og indlevelsesevne, er en kilde til gode oplevelser og er et værn mod mistrivsel.

Hvordan står det til i dag?

UDKAST

Dårlige læseevner: 25% af eleverne i 4. klasse kan hverken fortolke, læse mellem linjerne eller læse kildekritisk (PIRLS, 2023). Afstanden mellem de stærke og svage elever i 4. klasse er blevet større. Hver 8. elev består ikke folkeskolens afsluttende dansk-eksamen.

Lav læseglæde: Danmark er et af de lande, hvor færrest elever rigtig godt kan lide at læse, og læselysten falder med alderen. Lav læseglæde hænger sammen med lav læsekompetence.

Bøger og oplæsning er ikke en del af alle børn og unges hverdag: I mange dagtilbud, skoler, fritidsordninger og ungdomsuddannelser er højtlesning, fordybelseslæsning og adgang til bøger begrænset. Det påvirker den sproglige udvikling, evnen til fordybelse og giver børn og unge dårligere forudsætninger i uddannelsessystemet.

Anbefalinger:

1: Det skal være en ambition, at alle børn og unge på tværs af kommunegrænser skal have adgang til bøger.

Det betyder, at:

- I dagtilbud, skoler og på ungdomsuddannelserne skal børn og unge møde indbydende bogsamlinger.
- Bogsamlingerne skal være sammensat på baggrund af kvalitet, alsidighed og med afsæt i børn og unges egne læsepræferencer og interesser.
- Alle elever i grundskolen skal have lige adgang til folkebibliotekets digitale tilbud eReolen GO!
- Kommunerne skal sikre, at alle elever bliver oprettet som låner på folkebiblioteket, og at samarbejde mellem PLC og folkebibliotek er del af lokal læsestrategi.

2: Det skal være en ambition, at alle børn og unge inspireres til en læsekultur af fagprofessionelle og i hjemmet.

Det betyder, at:

- Alle elever i grundskolen skal have mulighed for at møde en (faglært) skolebibliotekar.
- Læsekultur og viden om børnelitteratur bliver indført som et selvstændigt fag på pædagoguddannelserne og i lokale studieplaner samt i læreruddannelsernes studieordninger.
- Det pædagogiske personale skal efteruddannes i litteraturformidling og oplevelseslæsning.
- Familier skal inspireres til oplæsning og læsning i hjemmet gennem bogstartspakker allerede fra børnene er helt små. Det skal ske gennem fast bevilling til Folkebibliotekernes opsøgende indsats.
- Alle ungdomsuddannelser forpligtes til at etablere et fast modul med fordybelseslæsning.

Referencer:

PIRLS, DPU, 2023

Pædagogisk indblik: Børns læselyst. DPU, Aarhus Universitet, Lund, H. R. & Skyggebjerg, A. K., 2022.

Børn og unges læsning 2021, Reinholdt Hansen et al., 2022

AE, på baggrund af UVM's uddannelsesstatistik.dk, 2023, Reading when the sun does not shine: The effect of reading on children's academic performance., (Blaabæk, Ea Hoppe, 2020)

Børnelitteratur ftw- Diskussion af børnelitteraturens rolle i dagtilbud, Nationalt Videncenter for Læsning, 2016